

ЛЕКСИКА, ПОВ'ЯЗАНА З ЖИТЛОМ ТА ПРИЛЕГЛОЮ ДО НЬОГО ТЕРИТОРІЄЮ, В УКРАЇНСЬКИХ ГОВОРАХ ЗАКАРПАТТЯ

Анотація. У статті розглядається лексика, пов'язана з житлом та прилеглою до нього територією, зібрана автором експедиційним методом в українських говорах Закарпаття. Діалектний матеріал аналізується в лінгвогеографічному, лексико-семантичному та етимологічному аспектах.

Ключові слова: діалектні назви, житло, будівельна лексика, українські говори Закарпаття.

Житло, окрім свого основного призначення – надавати людині притулок від впливу зовнішніх чинників, відзначається яскраво вираженим знаковим характером, є ознакою соціальної та етнічної належності його носіїв. “В ньому втілені, – за словами українського дослідника народної архітектури В. Самойловича, – кращі надбання і досвід народних зодчих, воно становить велику цінність для історії культури українського народу, історії українського мистецтва, архітектури та етнографії” [Самойлович: 4].

Лексика, пов'язана з житлом та прилеглою до нього територією, об'єднує дві лексико-семантичні підгрупи: “Назви житлових споруд” та “Назви місця, на якому стоїть хата з господарськими будівлями”. Окремі лексичні одиниці цих підгруп неодноразово опинилися у полі зору діалектологів, зокрема Й. Дзензелівського, П. Лизанця, Г. Шила, В. Присяжнюка, О. Євтушка, Ю. Галая, М. і О. Никончуків, К. Глуховцевої, Л. Дорошенко, Л. Тищенко, З. Ганудель, Р. Гринька та ін. Однак досі нам не доводилось зустрічати окремої праці, предметом вивчення якої була б ця група лексики, що й зумовлює актуальність нашого дослідження.

У цій статті спробуємо проаналізувати у лінгвогеографічному, лексико-семантичному та етимологічному аспектах діалектні назви, пов'язані з житлом та прилеглою до нього територією, зібрані нами експедиційним методом у 80 говірках Закарпаття, зокрема й гуцульських (на схід від р. Шопурки).

1. У межах лексико-семантичної підгрупи “Назви житлових споруд” об'єднано 28 лексем на позначення трьох денотатів.

1.1. Хата, селянський житловий будинок: ^hхижа, ^hхыжа, ^hхата (див. Карту 1; ДзЛАЗ I: № 15).

Ізгласа назви ^hхижа (^hхыжа), що є основою для іменування описуваної реалії в закарпатських говірках, продовжується у лемківських говірках; пор. лемк. ^hхыжа ‘хата, будинок’, ‘хатне приміщення, кімната’ [Пиртей: 327]. Окрім значення ‘дім (загальна назва)’, на досліджуваній території має ще такі значення: ‘бідний (старий) дім’, ‘кімната’, рідко ‘кухня (збудована окремо від дому)’ [ОКДА I: № 1]. У сучасних закарпатських говірках

ця лексема є нейтральною назвою хати, в той час як на іншій мовній території нею позначається маленьке бідне житло або комора [Гринько: 22]; пор. бойк. ^hхижа ‘хата’, ‘мала бідна хата’, ‘кімната, приміщення’ [Он. II: 339]; поліс. ^hхижа ‘лозова прибудова до хати, що служить комірчиною’ [Лис.: 224]. На означення дому, хати слово ^hхижа фіксується пам'ятками староукраїнської мови XV ст. [ССУМ II: 507]. У [СУМ XI: 52] ^hхижа зі значеннями ‘те саме, що комора’, ‘те саме, що хата; невелика убога хата; халупа’ подається з ремаркою *розмовне*. Його ареал продовжується в усіх слов'янських мовах; пор. рос. ^hхижина, діал. ^hхижа, пол. ^hchyża, ^hchyż ‘курінь’, чес. ^hchyše, ^hchyže, слвц. ^hchyž(k)a, ^hchěža, ^hchěžka, в.луж. ^hchěža, ^hchěžka, н.луж. ^hchyža, ^hchyžka, ^hchyž, болг. ^hхижа ‘кімната’, слн. ^hhiža ‘хата, житло’. Псл. ^hхуža – похідне утворення від ^hхузь ‘дім’ за допомогою суфікса *-ja* під впливом псл. ^hkuča < *^hkočja ‘хатина, дім’. Псл. ^hхузь є давнім запозиченням із германських мов; п.герм. *^hhūsa (< *^hkūso / *^hkuso) ‘укриття, захист’ (д.в.нім., д.англ. ^hhūs ‘хата’, англ. ^hhouse, нім. ^hHaus id.) утворене від і.е. *(s)qeu-s- ‘покривати, ховати’; висловлювалася також думка про паралельне, генетично незалежне індоєвропейське походження псл. ^hхузь і п.герм. *^hhūsa [ЕСУМ VI: 172–173; Фасм. IV: 235; Вг.: 189; ЭССЯ VIII: 165–166].

Основним репрезентантом реалії в гуцульських говірках Закарпаття виступає лексема ^hхата, яка є нормою в українській літературній мові. Окрім основного значення, вживається ще як ‘сільський одноповерховий житловий будинок; домівка, господарство; тимчасове пристановище для когось-небудь’, ‘внутрішнє житлове приміщення такого будинку; кімната’, ‘родина, люди, які живуть, перебувають в одному такому приміщенні’, ‘розм. квартира’ [СУМ XI: 29–30]. Як зазначають лінгвісти, з такими значеннями цю лексему документують староукраїнські писемні пам'ятки, а вперше в українських джерелах лексема ^hхата зафіксована 1564 р. у рукопису «Книга Гродская Луцкая» (картотека ІСУМ) [ДзУЗЛП: 136; Гринько: 17]. Ареал назви з української мови поширився в інші слов'янські мови; пор. рос., біл. ^hхата, пол., чес., слвц., в.луж. ^hchata. Її основним значенням у сучасних східнослов'янських, польській та верхньолужицькій мо-

вах є 'сільське житло, сільський дім', чехи і словаки *xátoю* називають стару, убогу сільську житлову будівлю [Гринько: 17]. В давньоруську мову запозичена із пізньоскіфсько-сарматського **xata* (< іран. *kata*), спорідненого з іран. *kad* 'будинок'; приклади переходу *k < x* засвідчені в осетинській та інших східноіранських мовах [ЕССЯ VIII: 21–22]. Менш переконливі припущення про запозичення від фінно-угорських мов, пор. угор. *ház* 'дім, хата', фін. *kota* та ін. [Фасм. IV: 226]; висловлювалася також думка, що слово *xáta* виходить за межі індосвропейських мов і є ностратичним елементом [ЕСУМ VI: 160–161; Вг.: 177].

Варто також зазначити, що у селах на межі гуцульських та мараморських говірок (у н. пп. Рощішка, Великий Бичків Рахівського р-ну) зафіксовано паралельне вживання на позначення селянського житлового будинку лексем *хата* і *хижа*.

1.2. Стара нужденна селянська хата: *ста́ра хи́жа* (*хы́жа*, *хата*), *бідна хи́жа* (*хы́жа*), *убо́га хы́жа*, *р'андава хы́жа*, *н'імиц'ка хы́жа*, *халу́па*, *ха'ч.ина*, *куча*, *кучалу́*, *кучур'ліу*, *хи́бара*, *зде́бка*, *розва́л'уха*, *розсіпок*, *солом'н'анка*, *н'ітвар'анка*.

У більшості обстежених говірок ця сема представлена атрибутивним словосполученням *ста́ра хи́жа* (*хы́жа*, *хата*) з кваліфікатором-прикметником *ста́ра*, решта словосполучень виступають поодинокі і мають спеціалізоване значення: *бідна хи́жа* (*хы́жа*), *убо́га хы́жа* 'дуже бідна хата', *н'імиц'ка хы́жа* 'хата, збудована німцями', що, мабуть, вказує на ті давні часи, коли німецькі колоністи почали заселяти Закарпаття, *р'андава хы́жа* 'дірява хата', що, очевидно, утворилося з розширенням семантики закарп. слова *р'андавий* 'рваний, порваний', що частіше характеризує одяг: *Ото в тебе аницук у́же р'андавий, куди си но́вий* [ССк.: 325]; пор. ще [Пиртей: 277; Он. II: 199]. *Р'андавий* – суфіксальний дериват слова *р'анда* 'ганчірка', що в закарпатському говорі, очевидно, запозичене від угор. *rongu* 'ганчірка, клапоть; лахміття', від якого походять також слов. *randa* 'ганчірка, клапоть', пол. діал. *ređy* 'залишки одягу, лахміття' [ЕСУМ V: 22–23].

Ізгласа назви *халу́па* продовжується у бойківських (*халу́па* 'хата' [Он. II: 336]), наддністрянських (*халу́па* 'бідна невелика хата', 'кухня' [Шило: 265]), західнополіських (*халу́па* 'хата', 'стара маленька негарна хатина' [Арк. II: 224]) говірках. У значенні 'хатина' фіксується лексикографічними джерелами II пол. XIX – поч. XX ст. [Жел.: 1033; Гр. IV: 384]. В сучасній українській літ. мові вживається з такими значеннями: 'невелика убога житлова будівля; злиденна хата', 'невелика занедбана господарська будівля або виробниче приміщення' [СУМ XI: 14]. Назва поширена у ряді слов'янських мов; пор. рос., біл. *халу́па* 'невелика бідна хата', пол. *chalupa*, діал. *chalpa*, *chalup* 'селянський житловий будинок, зазвичай дерев'яний', чес. *chalupa*, діал. *chalpa* 'сарай', 'халу́па, хата', слов. *chalupa*, *chalup* 'селянський дім (зазвичай низький або де-

рев'яний)', влуж. *khalupa* 'будиночок, халу́па', н.луж. *chalupa* 'селянська хата, хатина', серб.-хорв. діал. *halupa* 'маленька низька хатина, крита соломою', слн. *halúpa* 'халу́па'. Розглядається як давнє запозичення від іллірійської мови через посередництво германських і припускається зв'язок з укр. діал. *колі́ба* як із давнішим запозиченням безпосередньо з того самого джерела [ЕССЯ VIII: 15–17]. О. Брюкнер зіставляє з *халу́га* (тобто первісно 'плетена загорода') [Вг.: 175–176]. Менш обгрунтовані спроби виводити від псл. *xal-* 'хворост' (тобто *халу́па* первісно 'сплетена з хворосту хатина'), від кореня *xal-* звуконаслідувального походження і гіпотетичного кореня **lup-*, що відповідає нім. *Laube* 'альтанка'; висловлювалася також думка про запозичення від грецької мови через тюркське посередництво [ЕСУМ VI: 152; Фасм. IV: 219].

Ха'ч.ина (< *хат'чина*) – суфіксальний десемантизований демінутив від основи слова *хата*, поширений у гуцульських говірках Рахівщини (н. пп. 62, 72, 74, 77, 79, 80); див ще [П.Г.: 210]. Ареал слова продовжується в гуцульських говірках за межами Закарпатської області (*хаччі́на* 'невелика хата; убога хата', 'літня кухня', 'окрема невелика кімнатка' [ГГ: 201]), у бойківському (*хашчі́на* 'змени. хатка' [Он. II: 338]) та буковинському говорі (пор. *хатчі́на* 'буденна кімната – права частина повернутої до сонця буковинської хати, в якій готують їжу і сплять' [СБГ: 610]).

У закарпатських говорах лексема *куча* як 'стара нужденна селянська хата' зафіксована лише в кількох говірках (н. пп. 27, 32, 43, 78), оскільки на зазначеній території вона переважно вживається зі значенням 'господарське приміщення для домашніх тварин'; пор. марамор. *куча* 'собача будка', 'перен. бідненька хатинка' [ССк.: 157], верховин. *куча* 'овечий хлів, свинарник, приміщення для курей; халу́па' [Н.,Т.: 109]. Слід додати, що в говірці с. Душино Свалявського р-ну це слово набуло негативної конотації – вживається як зневажливе. Фіксується лексикографічними джерелами II пол. XIX – поч. XX ст.; пор. *куча* id., 'кліть для птахів' [Гр. II: 334], 'хлів для свиней' [ib.; Жел.: 393]. У [СУМ IV: 422] подається як 'приміщення для птахів і тварин'. Із подібним значенням продовжується в гуцульських (*куча* 'приміщення для свиней' [ГГ: 108; ОКДА I: № 2], 'будка для собаки', 'бідний (старий) дім' [ОКДА I: № 2]), буковинських (*куча*, *куче* 'приміщення для свиней в індивідуальному господарстві' [СБГ: 245], 'приміщення для свиней, яке стоїть окремо від дому', 'бідний (старий) дім' [ОКДА I: № 2]), бойківських (*куча* 'хлів для кількох свиней', 'приміщення для овець' [Он. I: 399; ОКДА I: № 2], 'бідний (старий) дім' [ОКДА I: № 2]), наддністрянських (*кучи* 'хлів для поросят, гусей' [Шило: 157]), західноволинських (*кучка* 'невеликий хлівець для поросят' [Корз.: 151]) та деяких західнополіських говірках (*куча* 'відгороджене місце в хліві для теляти', 'відгороджене

місце в хліві для свиней’, ‘буда для дворового собаки’ [Арк. I: 273–274]. Псл. *kiša* < **koŕja*, похідного від **koŕati* ‘кутати’ або **koŕъ* ‘кут; місце біля вогнища’. Не досить обґрунтованою є спроба виведення укр. *куча* разом з не цілком з’ясованими пол. діал. *kusza* ‘курінь’, чес. діал. *kiša*, слвц. *kiša* ‘хатина’ від псл. **kukja* ‘купа’, а також відмежування рос., біл. *кучки*, рос. стар. *куча* ‘курінь, хата’ від псл. **koŕja* [ЕСУМ III: 167]; пор. ще [Вг.: 279; Фасм. II: 437].

Етимологічно незрозумілими залишаються назви *кучалуу*, *кучурліу*, які, можливо, варто пов’язувати зі словом *куча*.

Номен *хібара*, зафіксований нами в говірці с. Люта Великоберезн. р-ну, є локальним діалектизмом. З тим самим значенням в “Атласі будівельної лексики Західного Полісся” О. Євтушок подає *хібарка*, скартографоване ним у кількох населених пунктах [АБЛЗП: № 5]. Останнє у Даля має значення ‘халупа, хатка, квота хатинка; мазанка’ [Даль IV: 1181]. Фасмер рос. *хібара* порівнює з нім. арго *kabora* ‘місце, де ховають крадене’ [Фасм. IV: 234]. Тож закарп. *хібара*, очевидно, запозичене від російської мови.

Етимологія вузьколокального діалектизму *здебка* неясна. Можна припустити, що він утворився від дієслова *здібати* ‘зустріти кого-небудь, ідучи або прийшовши кудись’ [СУМ III: 535], яке в діалектах зустрічається як варіант *здебати*; пор. зах.волин. *здебате* ‘знайти’ [Корз.: 128], зах.поліс. *здебати* id. [Арк. I: 185].

Від дієслівної основи слів *розвалітися*, *розсіпатися* суфіксальним способом утворилися іменники *розвал’уха* (суф. -ух-а), *розсіпок* (суф. -ок) як результат дії руйнування будівлі з плином часу. Ареал першого продовжується в західнополіському говорі [Арк. II: 125; АБЛЗП К.5: 19]. Зі спеціалізованими значеннями другий зафіксований в окремих гуцульських; пор. *росіпок* ‘розлад, розпад’ [П.,Г.: 167] та лемківських говірках; пор. *розсіпок* ‘втрата; матеріальна нестача’ [Пиртей: 274].

Солом’янка, що своїм корінням сягає праслов’янського іменника **solma* ‘солома’ [ЕСУМ V: 349], в українських говорах є полісемантичною назвою: пор. *солом’янка* (*соломнянка*, *соломнінка*, *соломнінка*, *соломнійка*) ‘заст. хата із солом’яним дахом’, ‘бот. цмин піщаний (*Helichrysum aenearium*)’ [ССк.: 337], ‘солом’яний бриль’ [іб.; П.,Г.: 180], ‘бот. безсмертки (*Xeranthemum*)’ [ГГ: 175; СБГ: 506], ‘солом’яний капелюх’ [П.,Г.: 180; Он. II: 236].

Суфіксальний дериват *п’итвар’янка*, утворений на власне діалектному ґрунті, походить від закарп. *п’итвар’* ‘ганок, веранда’ [запис. авт.: н. пп. 58, 59, 71], Лексема *п’итвар’* – вузьколокальний діалектизм, зафіксований нами в кількох марамороських говірках Тячівщини і запозичений від угорської мови; пор. угор. *pítvar* ‘сіни’ [ВРС: 617]. У марамороській говірці с. Сокирниця фіксується як

‘бляшана коробка для попелу в кухонній плиті’ [ССк.: 231].

1.3. Невелике житло пастухів і лісорубів, призначене для ночівлі та укриття від грози: *коліба*, *кольба*, *колыба*, *кол’іба*, *пастур’ка*, *скотар’ка* (див. Карту 2).

Лексема *коліба* (*колыба*, *колыба*, *кол’іба*), що на зазначеній території є основним репрезентантом описуваної реалії, продовжується майже в усіх говорах українських Карпат, а саме: в гуцульському (*коліба* ‘житло лісорубів, пастухів’ [ГГ: 99; ОКДА I: № 29]), буковинському (*коліба* ‘курінь’, ‘повітка’, ‘комора’, ‘зневаж. стара маленька хата’, ‘тимчасове накриття’, ‘будка собаки’, ‘вигнута частина печі’ [СБГ: 217]) та бойківському (*коліба* ‘пастуший курінь’ [Он. I: 366]). У закарпатських говірках *коліба* інколи використовується як пейоративна назва хати (*коліба* ‘зневаж. халупа’ [ССк.: 147], ‘бідний (старий) дім’ [ОКДА I: № 29]), а також як житло для сторожа (*коліба* ‘житло, шалаш польового сторожа’ [ОКДА I: № 29]). Фіксується лексикографічними джерелами II пол. XIX – поч. XX ст. [Верх.: 426; Гр. II: 268; Жел.: 358]. Слово поширене у ряді слов’янських мов; пор. пол. *koliba* ‘id., примітивна будова; покрівля з дощок (для соломи)’, *koleba* ‘пастуший курінь (у горах)’, чес. *koliba* ‘id., дерев’яна будівля, курінь’, слвц. *koliba* id., болг. *коліба* ‘id., невеликий дім, хатинка’, макед. *колиба* id., серб.-хорв. *коліба*, *колеба* ‘хатина, халупа; курінь’, слн. *koliba* ‘барак; дерев’яна сторожка’. Це мандрівне пастуше слово; для української і західнослов’янських мов імовірно румунське посередництво; рум. *colibă* ‘халупка’, як і угор. *kaliba* ‘курінь, примітивна хатинка’, алб. *kalibe* ‘злиденна хатка’, запозичене від південних слов’ян, до яких прийшло, очевидно, від грецької мови (пор. грец. *καλύβη* ‘мазанка, хата; покриття; завіса’); сумнівне посередництво тур. *kulübe*, діал. *kaliba*, *koliba* ‘курінь; хатина; будка’ [ЕСУМ II: 510]; див. ще [Вг.: 246].

Зі значенням ‘житло для пастухів’ на власне діалектному ґрунті суфіксальним способом (формант -к-а) утворені *пастур’ка* (н. п. 73), *скотар’ка* (н. п. 72) (від основи синонімічних слів *пастур’* (< *пастур*), *скотар’* (< *скотар*) ‘пастух’). Відповідні утворення зустрічаються в окремих українських говірках для номінації осіб жіночої статі, які пастушать; пор. закарп. *пастур’ка* ‘жін. до *пастур’*’ [ССк.: 219], бойк. *скотар’ка* ‘скотарка’ [Он. II: 226]. Своїм корінням обидва деривати сягають праслов’янської доби; пор. псл. дієслово *pasti* ‘пасти’ [ЕСУМ IV: 308–309] та псл. іменник *skotъ* ‘скот’ [ЕСУМ V: 283–284].

У кількох населених пунктах (23, 24, 52, 63–65) не вдалось зафіксувати жодної назви, оскільки, за словами респондентів, реалія відсутня.

2. Лексико-семантична підгрупа “Назви місця, на якому стоїть хата з господарськими будівлями” об’єднує 29 лексем на позначення трьох денотатів.

2.1. Місце, на якому стоїть хата з господарськими будівлями: *о́быс’т’а*, *о́быс’ц’а*, *о́быс’т’е*,

о́бис'т'а, о́бис'т'у, о́бис'т'а, о́бїс'т'а, двір, дво́риц', го́род, заго́рода, обшар'а, убшар'е, фундош, теле"к (див. Карту 3; ДзЛАЗ II: № 129).

Ізгласа назви *о́бїс'т'а* (*о́бис'т'а, о́бис'ц'а, о́бїс'т'е, о́бис'т'а, о́бис'т'у, о́бис'т'а*), що вживається носіями більшості говірок Закарпаття, продовжується у гуцульських за межами Закарпаття (*обістє* (*обістє, обійстє*) 'садиба; двір' [ГГ: 135]), буковинських (*обістя* (*обісте, обіске*) 'двір, подвір'я', 'садиба, город' [СБГ: 348]), бойківських (*обісьця* 'місце, на якому стоять хати і с.-г. будівлі', 'садиба' [Он. II: 6]), наддністрянських (*вобісцє* (*вубісцє, убійсцє*) 'подвір'я з будівлями; садиба' [Шило: 76]), українських говорах Сх. Словаччини (*обист'а* (*обіст'а, быш'ч'а, вобист'а, ўбист'а, быст'а*) 'назва для селянського города з хатою і будівлями' [Ганудель III: № 1]) і поліських говірках (*обисцє* (*об'істє*) 'місце, на якому стоїть хата з господарськими будівлями; двір' [Лис: 139]). З подібним значенням відоме в сусідніх західнослов'янських мовах; пор. пол. *obejście* 'будинок, подвір'я, місце, на якому знаходяться господарські будівлі', *obujście* id., ст. *obeście, obeśzcie, obniście* 'id.; обхід, патруль; обвід, межа, границя', слвц. діал. *obisco* 'садиба, двір' [ЕСУМ IV: 134]. За словами Й. Дзензелівського, ця назва у формах *обойстье, обейстье, обыстье, обистье* в українських пам'ятках засвідчується з XVII ст., а саме: у Львівському літопису, в актовій книзі Стародубського городского уряду 1693 р., в актах переяславського полку 1725 р. (картотека ІСУМ) [ДзУЗЛП: 95]. Етимологію слова мовознавець пов'язує з *обійти* (ст. *обойти*), причому припускається первісне значення 'те, що обійдено, обведено на знак привласнення', а також припускає зв'язок його з *быти* 'бути' (**обыт-тя* > *обыстя*, подібно до чес. *obydli* 'житло' [ДзУЗЛП: 95; ЕСУМ IV: 134]).

Лексема *обшар'а* (*убшар'е*), поширена більшою мірою у боржавських та частково в мараморських говірках, є локальним регіоналізмом, що запозичений, як і літ. *обшар* 'певний простір, звичайно обмежений чим-небудь; обсяг; середовище; селяни, які обслуговували панський двір і жили на ньому' [СУМ V: 605], від польської мови; пол. *obszar* 'широкий простір, відкрите місце; територія', заст. 'поле' походить від с.в.нім. *oberschar* (н.в.нім. *Überschar*) 'викорчуване поле', утвореного з прикметника *ober* 'вищий, верхній' та іменника *schar* (н.в.нім. *Schar*) 'військова частина, гурт; робота на панщині' [ЕСУМ IV: 147]; пор. ще [Вг.: 681]. Цікавий приклад пояснення походження слова самими носіями наводить Й. Дзензелівський у коментарях до карти: мешканці с. Голятин Міжгірського р-ну *обшар'а* етимологічно пов'язують (усвідомлюють) з прикметником *широкий*, це те, що *обше"рено* (інфінітив *обше"рити, обширвити* 'обвести щось якимось знаком, обозначити') [ДзЛАЗ: № 129 (коментар)].

У переважній частині говірок Рахівщини спеціальної назви для описуваної реалії немає, а вико-

ривуються у цьому значенні *двір* (н. пп. 60–62, 74, 77–80), *город* (н. пп. 75, 76). Перша функціонує на всій досліджуваній території для номінації подвір'я, обнесеної огорожею або оточеної будівлями ділянки землі коло хати (див. пункт 5). Друге, *город* (< псл. **gordъ* 'місто, сад' [ЕСУМ I: 570–571]), у досліджуваних говірках зустрічається ще з такими значеннями: марамор. 'присадибна ділянка' [ССк.: 51], верховин. 'ділянка під картоплю (що знаходить поза садибою)' [Н.Т.: 88]. Відоме також в буковинському (*город* 'садиба, місце для будування хати та господарських приміщень', 'ділянка землі для овочів' [СБГ: 75]), бойківському (*город* 'id.; місце, на якому стоїть хата' [Он. I: 186]) та західнополіському (*город* 'ділянка землі біля будинку для вирощування овочів' [Арк. I: 103], 'місце, де розташовані будівлі і город' [АБЛЗП: № 1]) говорах. Фіксується пам'ятками староукраїнської мови XVI – XVII ст. [СУМ¹⁶⁻¹⁷ VII: 38] та лексикографічними джерелами II пол. XIX – поч. XX ст. [Гр. I: 314]. У сучасній українській літературній мові вживається зі значенням 'ділянка землі при садибі, здебільшого для вирощування овочів' [СУМ II: 135].

Аналогічно слід сказати і про назви *фундош* і *теле"к*. *Фундош*, що репрезентує описувану реалію в кількох ужанських говірках (н. пп. 9, 11, 13), за словами Й. Дзензелівського, – це взагалі 'місце, де мають класти будинок', 'фундамент для будинку', 'присадибна ділянка' [ДзЛАЗ: № 129 (коментар)]; пор. *фундуш* 'земельна ділянка під дім; масток' [ССк.: 401]. Мовознавець вважає, що слово запозичене від латинської мови (лат. *fundus* 'основа, дно'), причому, очевидно, через угорське посередництво; пор. угор. діал. *fundus, fontos* id. *Теле"к*, що вживається носіями говірки с. Квасово Берегівського р-ну, в інших досліджуваних нами говірках зустрічається зі значеннями 'земля', 'наділ', 'поле', 'ділянка' і запозичена від угорської мови; пор. угор. *telek* id. [ДзЛАЗ: № 129 (коментар)].

Дво́риц' (< дво́рець) – суфіксальний десемантизований демінутив від основи слова *двір*, зафіксований нами в мараморській говірці с. Грушово Тячівського р-ну як репрезентант двох сем: 'місце, на якому стоїть хата з господарськими будівлями', 'подвір'я, обнесена огорожею або оточена будівлями ділянка землі коло хати'. Продовжується в бойківських говірках; пор. *двориць* 'садиба' [Он. I: 207]. Пам'ятками староукраїнської мови фіксується з XV ст.; пор. *дворєц, дворєць* 'садиба' [ССУМ I: 287], *дворєць, дворєць, дворєц* 'садиба, двір; двір, дво́рище', 'житловий будинок, дворець, дворик' [СУМ¹⁶⁻¹⁷ VII: 204]. В [СУМ II: 224] *дворєць* (рідко *двірець*) має значення 'те саме, що *палац*', 'діал. залізнична станція; вокзал'. Як бачимо, в сучасній українській літературній мові первинні значення для іменування садиби, двора не збереглися.

Етимологічно зі словом *город* споріднений іменник *загорода*, утворений безафіксним спосо-

бом словотворення від дієслова *загородити* ‘зробити, поставити огорожу, загороду; оточити огорожею, відгородити що-небудь’ [СУМ III: 85]. Ареал назви з фонетичними варіаціями продовжується в інших закарпатських (*загорода* ‘загороджена ділянка землі’ [ССк.: 93]), а також у деяких лемківських (*загорода* ‘місце за садибою’ [Пиртей: 96]), буковинських (*загорода* ‘приміщення для овець’, ‘подвір’я’, ‘загін для худоби на відкритому повітрі’ [СБГ: 128]), бойківських (*загорода* ‘подвір’я’, ‘обора’, ‘місце за городами, де косять траву на сіно, пасуть худобу’, ‘город’ [Он. I: 267], надністрянських (*загорода* ‘пліт із дроту чи гілля’ [Шило: 120], середньо- та східнополіських (*загородь* ‘місце, на якому стоїть хата з господарськими будівлями’ [Лис.: 76], ‘місце, де розташовані будівлі і город’ [АБЛЗП: № 1]) говірках. Фіксується пам’ятками староукраїнської мови XVI–XVII ст. [СУМ¹⁶⁻¹⁷ X: 4].

2.2. Подвір’я, обнесене огорожею, або оточена будівлями ділянка землі коло хати: *двір*, *двур*, *двѣр*, *дво̀риц*’.

Номен *двір* (*двур*, *двѣр*) функціонує в усіх говірках Закарпаття, за винятком с. Грушово, в якому вживається вищезгадана назва *дво̀риц*’. У говірках Рахівщини *двір* має ширшу семантику і вживається ще як ‘оселя; житло, садиба’ (див. ще [П., Г.: 46]); пор. бук. *двір* ‘дім, будинок’ [СБГ: 90], бойк. *двир* і *двѣрь* ‘місце, на якому стоять хата і с.-г. будівлі’, ‘садиба’ [Он. I: 206; Он. II: 6]. Це пов’язано з тим, що вже в пам’ятках староукраїнської мови XV–XVII ст. слово було багатозначним: *дворь*, *дворь*, *двор*, *двурь* ‘двір (господарство селянської сім’ї, що було одиницею оподаткування)’, ‘двір, садиба (поміщицький будинок разом з господарськими службами і землею)’, ‘масток (поміщицьке землеволодіння)’, ‘двір (місце перебування або проживання володаря; зібрання при монахові під час його виїзду для розгляду справ, особи, які складають найближче оточення володаря)’, ‘подвір’я (обгороджена ділянка землі біля будинку на присадибній території)’, ‘домівка, житло, оселя (місце постійного проживання)’, ‘рай (царство небесне)’ та ін. [ССУМ I: 289–290; СУМ¹⁶⁻¹⁷ VII: 209–210]. Ареал слова продовжується в усіх слов’янських мовах; пор. рос., біл., болг., макед. *двор*, др. *дворь* ‘будинок із садибою’, пол., влуж., н.луж. *dwór*, чes. *dvůr*, слвц. *dvor*, серб.-хорв. *dvǎr* ‘замок; палац; двір’, слн. *dvòr* id. Слово праслов’янського походження; псл. *dvorь* пов’язане з *dvъri* ‘двері’ [ЕСУМ II: 18].

2.3. Місце, де раніше було житло: ¹*хатишче*, ¹*хыжшишче*, ¹*хатнишче*, ¹*хыжнишче*, ¹*метлишче*, ¹*печишче*, ¹*фундош*, ¹*телек*, ¹*місто*, ¹*пуміс’т’а*, ¹*розвалина*, ¹*розвалины*, ¹*руїна*, ¹*цокіл*’ (див. Карту 4).

Назва для номінації місця, де раніше була хата і де залишилась купа глини, каміння тощо, майже в половині досліджуваних говірок відсутня, бо на місці старої будівлі майже завжди зводилась нова.

Це, очевидно, пов’язано з процесом ущільнення забудови, що, за словами П. Федаки, особливо інтенсивно проходив у II пол. XIX – на поч. XX ст. Виняток становлять села в міжгірних пониженнях, де будівлі розташовані вздовж берегів річок, часто на значній відстані одна від одної і від ядра села [Федака: 6–7].

Основними на досліджуваній території для описуваної реалії виступають локативні назви на *-ище*: ¹*хатишче* (н. пп. 60–62, 74–76, 80), ¹*хыжшишче* (н. пп. 38, 50, 51, 53, 57, 58), ¹*печишче* (н. п. 46). Цей формант походить від сполучення колишнього прикметникового суфікса *-išt-e* та суфікса *-jo* [Ковалик: 15–16]. Т. Сіроштан звертає увагу на те, що назви місць, де щось знаходилося, в незначній кількості фіксуються в українській мові кінця XVII ст., напр.: *дворище* (1676 Тимченко: 679; СУМ II: 224; Он. I: 207) ‘запустила ділянка, на якій у минулому була садиба’ [Сіроштан: 184]. У межах цього лексико-словотвірного типу трапляються як виняток деривати, утворені за допомогою суфікса *-нищ-е*: ¹*хатнишче* (н. пп. 72, 73, 77, 79), ¹*хыжнишче* (н. п. 66). Цей формант спостерігається в назвах місця, що ‘утворювались від основ прикметників на *-н(ий)* (*-ьн-*) за допомогою суфікса *-ищ(е)*, що пізніше внаслідок пересуви словотворчих асоціацій та в зв’язку з тенденцією до узагальнення більш виразних суфіксів змінився в похідний вторинний суфікс *-нищ(е)*’ [Ковалик: 21].

Локатив ¹*хыжшишче* (*хыжнишче*) уживається в межах закарпатського говору і зіставляється з ¹*хатишче* (¹*хатнишче*) в гуцульських говірках Рахівщини. Ареал останнього продовжується в гуцульському говорі за межами Закарпаття (¹*хатишиє* (*халупишиє*, *хатніско*) ‘місце, де стояла хата’ [ГГ: 200]), а також у буковинському (¹*хатище* ‘місце, де був колись будинок’ [СБГ: 610]), бойківському (¹*хатище* ‘місце, на якому стояла хата’ [Он. II: 338]), західно- (¹*хатище хатнище* ‘місце, де раніше було житло’ [АБЛЗП: № 3]) та східнополіському (¹*хатище* ‘місце, де стояла хата’ [Лис.: 223]) говорах. У говірках Західного Полісся реалія іменується як *надворище* [Арк. I: 331], *подворище* [Арк. II: 61]. Слово *хатнище* як ‘порожнє місце, на якому колись стояла хата’ зафіксоване у словнику Білецького-Носенка [Біл.: 374].

Суфіксальний дериват ¹*печишче*, що вживається носіями говірки с. Руська Мокра Тячівського р-ну та спорадично засвідчений в західнополіських говірках [АБЛЗП: № 3], утворився від слова *піч* (псл. *pekъ* id. [ЕСУМ IV: 329]). Напевно, це слово виникло через те, що піч, яку мурували з цегли, залишалася ще стояти після того, як від дерев’яної хати майже нічого не залишалося. І те місце, де були рештки печі, й почали називати ¹*печишче*; пор. літ. *печище* ‘рештки зруйнованої, розваленої печі’ [СУМ VI: 348]. У Б. Грінченка має такі значення: ‘дно печі’, ‘місце, де була піч, а після руйнування дому залишилась глина і цегла’ [Гр. III: 149].

Неясне походження номена ¹метлишче (н. пп. 30, 56, 59, 67, 70, 73), що спорадично засвідчений в досліджуваних говірках. Можливо, його слід пов'язувати з бойківським словом *méta* (*méta-o-méту* 'бік-о-бік' (у виразі *граничити méta-o-méту*), *méти* 'місце на кінці ораного поля, де плуг викидає скибу' [Он. I: 438]), який теж не зовсім зрозумілий: може бути пов'язаний як з *метати* 'кидати, викидати' (орану землю при закінченні скиби), так і з *méta* 'ціль', давніше також 'закінчення, фініш' (лат. *mēta* id.) [ЕСУМ III: 447]. Лексема *метлишце* (разом з *метлиско*, *метла*) 'суголовок (межа між двома полями у вигляді незасіяної смуги; польова стежка)' зустрічається також у [Жел.: 436]. Утворення з суфіксом *-лиц(е)* І. Ковалик генетично пов'язує з колишньою дісприкметниковою основою на *-л-ь* [Ковалик: 20].

Лексеми *фундош* (н. п. 48), *теле"к* (н. пп. 2, 7, 8), окрім 'місця, на якому стоїть хата з господарськими будівлями', в кількох говірках ми зафіксували як репрезентанти описуваної реальності (див. пункт 2.1).

Слово ¹місто зі значенням 'місце, місцевість' в сучасній українській мові вживається рідко і є архаїзмом до *місце* [СУМ IV: 751]. Однак його активно вживають носії деяких українських говорів, а саме: закарпатського (*місто* 'місце' [ССк.: 174; Н.,Т.: 121]), буковинського (*место* id. [СБГ: 287]), бойківського (*місто* 'місце під будову хати' [Он. I: 445]) та поліських говорів (*місто*, *место*, *м'есто* 'місце' [Лис. 125]). На позначення місця це слово відоме в інших слов'янських мовах; пор. рос. *место* 'місце; місцевість', чес. *místo* 'місце', слвц. *místo* id., влуж., н.луж. *město* 'місто; місце; площа', болг. *място* 'місце; місцевість', серб.-хорв. *město*, слн. *město* id. Лексема праслов'янського походження; псл. **město* 'місце', давніше, очевидно, 'накидане на землю покриття для розташування', пов'язане з *metati*, *meti* 'кидати'; розвиток значення 'великий населений пункт' (через проміжне 'базарна площа, ринок') відбувся, очевидно, під впливом польської мови; пор. пол. *miasto* 'місто; ринок' [ЕСУМ III: 484; Вг. 330].

Префіксально-суфіксальним способом від ¹місто 'місце' утворений дериват *пуміс'т'а* (< *по'міс'т'а*), зафіксований у с. Нанково Хустського р-ну. Подекуди назва зустрічається в інших закарпатських (*пумісте* 'місце для садиби, обійстя' [ССк.: 254], а також сусідніх бойківських говірках (*помісте* 'місце', 'площа' [Он. II: 110]). У Б. Грінченка *помістя* має значення 'посада, служба, місце', а в сучасній українській літературній мові це історизм [СУМ VII: 126].

Розвалина (н. п. 3), *розвалины* (н. п. 69) – деривати, утворені на власне діалектному ґрунті від дієслова *розвалітися* 'зруйнуватися, зламатися (про споруду, які-небудь предмети і т. ін.)' [СУМ VIII: 623], що сягає праслов'янської доби; пор.

псл. *valiti*, *valjati* 'крутити, вертити, котити', пізніше 'качати по землі, розкладати, руйнувати' [ЕСУМ I: 325–326]. Обидва слова фіксуються словником Желехівського; пор. *розвалина* 'обвал', *розвалини* 'руїни, уламки' [Жел.: 813].

Говіркою с. Люта Великоберезнянського р-ну слово *руїна*, очевидно, засвоєне під впливом літературної мови; пор. *руїна* 'перев. мн. залишки зруйнованої споруди, населеного пункту' [СУМ VIII: 897]. У слов'янські мови (рос., болг., серб.-хорв. *руїна*, біл. *руїна*, пол., чес., слвц., влуж. *ruina*, макед. *руина*, слн. *ruina* id.) запозичене від латинської; лат. *ruīna* 'падіння; напад; загибель; розорення; мн. руїни' – дериват від дієслова *ruo*, *ruere* 'валитися, руйнуватися' [ЕСУМ V: 136].

Лексема ¹цокіл ('цокол') в закарпатських говірках уживається для іменування 'частини фундаменту, який знаходиться вище землі', а називається місце, де раніше стояла хата, в говірці с. Сусково Свалявського р-ну, очевидно, тому, що від зруйнованого житла довгий час залишається фундамент, так званий ¹цокіл'. У літературній мові це слово теж має зв'язок з будівництвом; пор. *цоколь* 'нижня частина зовнішньої стіни якої-небудь будови, що безпосередньо лежить на фундаменті і дещо виступає вперед порівняно з частиною, розташованою вище' [СУМ XI: 244]. Запозичене від італійської мови; італ. *zoccolo* 'вид черевика; копито; цоколь' походить від лат. *socculus* (зменш. від *socius*) 'вид легкого взуття' [ЕСУМ VI: 263].

На основі викладеного у цій статті матеріалу можемо зробити такі висновки. Зібрані нами в говірках Закарпаття назви, пов'язані з житлом та прилеглою до нього територією, характеризуються великою різноманітністю та багатством. Ядро досліджуваної лексики становлять слова, що своїм корінням сягають праслов'янської етномовної єдності: *хижа* (*хыжа*), *хата*, *куча*, *двір* (*двур*, *двѣр*), *город*, *місто* – ці лексеми відомі в більшості українських говорів та інших слов'янських мовах. Найчисельніша група слів утворених засобами української мови від основ слов'янського походження – *стара хижа* (*хыжа*, *хата*), *бідна хижа* (*хыжа*), *убога хыжа*, *н'імиц'ка хыжа*, *хатишче* (*хатнишче*), *хыжишче* (*хыжнишче*), *метлишче*, *печишче*, *ха'чина*, *двориц'*, *здебка*, *солом'анка*, *пастир'ка*, *скотар'ка*, *розвал'уха*, *розвалина*, *розвалины*, *розсипок*, *загорода*, *обійс'т'а* (*обыс'т'а*, *обыс'ц'а*, *обыис'т'е*, *обис'т'а*, *обис'т'и*, *обіс'т'а*), *пуміс'т'а*; від основ іншомовного походження – *п'итвар'анка*, *обшар'а* (*убшар'е*), *р'андава хыжа*. Іншомовних запозичень у цій групі небагато, до них, зокрема, належать: *фундош*, *теле"к* – від угорської мови; *колыба* (*колыба*, *колыба*, *кол'іба*) – від румунської; *хибара* – від російської; *руїна* – від латинської; *цокіл* – від італійської; *халупа* – від іллірійської через посередництво германських мов.

Скорочення назв джерел

- АБЛЗП* — Євтушок О.М. Атлас будівельної лексики Західного Полісся / О.М. Євтушок. — Рівне, 1993. — 134 с.
- Арк.* — Аркушин Г.Л. Словник західнополіських говірок: У 2 т. / Г.Л. Аркушин. — Луцьк, 2000. — Т. 1–2.
- Біл.* — Білецький-Носенко П. Словник української мови / Підгот. до вид. В.В. Німчук. — К., 1966. — 423 с.
- Верх.* — Верхратський І. Про говор галицьких лемків: Словарець / І. Верхратський. — Львів, 1902. — С. 388–489.
- ВРС* — Венгерско-русский словарь: 40 000 слов / Под общей ред. Л. Гальди. — 2-е изд., стереотип. — Москва; Будапешт, 1987. — 872 с.
- Ганудель* — Ганудель З. Лінгвістичний атлас українських говорів Східної Словаччини: Назви будівництва і транспорту / З. Ганудель. — Пряшів, 2001. — Т. III. — 216 с.
- ГГ* — Гуцульські говірки: Короткий словник. — Львів, 1997. — 231 с.
- Гр.* — Словарь української мови: У 4 т. / За ред. Б. Грінченка. — К., 1958–1959. — Т. 1–4.
- Гринько* — Гринько Р.О. Будівельна лексика (назви житлових споруд) / Р.О. Гринько // Українська історична та діалектна лексика / Відп. ред. Л.М. Полюга. — К.: Наук. думка, 1985. — С. 13–24.
- Даль* — Толковый словарь живого великорусского языка Владимира Даля / Под ред. И.А. Бодуэна-де-Куртенэ. — СПб.; М., 1903–1909. — Т. I–IV.
- ДзЛАЗ* — Дзензелівський Й.О. Лінгвістичний атлас українських народних говорів Закарпатської області УРСР (України) / Й.О. Дзензелівський. — Ужгород, 1858–1993. — Ч. I–III.
- ДзУЗЛП* — Дзензелівський Й. Українсько-західнослов'янські лексичні паралелі / Й. Дзензелівський. — К., 1969. — 212 с.
- ЕСУМ* — Етимологічний словник української мови: У 7 т. — К.: Наук. думка, 1982–2012. — Т. 1–6.
- Жел.* — Желеховский С., Недільський С. Малорусско-німецкий словарь: У 2 т. / С. Желеховський, С. Недільський. — Львів, 1885–1886. — 1121 с.
- Ковалик* — Ковалик І.І. Назви місця в східнослов'янських мовах у порівнянні з іншими слов'янськими мовами (словотвір) / І.І. Ковалик // Слов'янське мовознавство: Зб. статей. — К., 1958. — С. 6–37.
- Корз.* — Корзонюк М.М. Матеріали до словника західноволинських говірок / М.М. Корзонюк // Українська діалектна лексика: Зб. наук. праць. — К., 1987. — С. 62–267.
- Лис.* — Лисенко П.С. Словник поліських говорів / П.С. Лисенко. — К.: Наук. думка, 1974. — 260 с.
- Н.,Т.* — Николаев С.Л., Толстая М.Н. Словарь карпатоукраинского торуньского говора с грамматическим очерком и образцами текстов / С.Л. Николаев, М.Н. Толстая. — М., 2001. — 232 с.
- ОКДА* — Общекарпатский диалектологический атлас (отв. ред. Р.Я. Удлер). — Кишинёв: Штиинца, 1989. — Вып. I. — 196 с.
- Он.* — Онишкевич М.Й. Словник бойківських говірок: У 2 ч. / М.Й. Онишкевич. — К.: Наук. думка, 1984. — Ч. I–II.
- П.,Г.* — Піпаш Ю.О., Галас Б.К. Матеріали до словника гуцульських говірок (Косівська Поляна і Рошішка Рахівського району Закарпатської області) / Ю.О. Піпаш, Б.К. Галас. — Ужгород, 2005. — 266 с.
- Пиртей* — Пиртей П.С. Короткий словник лемківських говірок / П.С. Пиртей. — Івано-Франківськ: Сіверсія МВ, 2004. — 364 с.
- Самойлович* — Самойлович В.П. Українське народне житло (кінець XIX – початок XX ст.) / В.П. Самойлович. — К.: Наук. думка, 1972. — 56 с.
- СБГ* — Словник буковинських говірок / За заг. ред. Н.В. Гуйванюк. — Чернівці: Рута, 2005. — 688 с.
- Сіроштан* — Сіроштан Т.В. Динаміка словотвірних типів і підтипів п. іосі на -иш(е) в новій українській мові (кінець XVII – початку XXI століття) / Т.В. Сіроштан // Вісник Запорізького національного університету: Зб. наук. статей. Філологічні науки. — Запоріжжя, 2009. — №1. — С. 183–191.
- ССк.* — Сабадош І.В. Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району / І.В. Сабадош. — Ужгород: Ліра, 2008. — 480 с.
- ССУМ* — Словник староукраїнської мови XIV–XV ст.: У 2 т. — К., 1997–1998. — Т. I–II.
- СУМ* — Словник української мови: В 11 т. — К.: Наук. думка, 1970–1980. — Т. I–XI.
- СУМ¹⁶⁻¹⁷* — Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. — Львів, 1994–2010. — Вип. 1–15.
- Тимченко* — Історичний словник українського язика / Під ред. С. Тимченка. — К.; Харків, 1930–1932. — Т. 1. — XXIV, 948 с.
- Фасм.* — Фасмер М. Этимологический словарь русского языка: В 4 т. / Пер. с нем. и доп. О. Н. Трубачева. — 2-е изд., стереотип. — М.: Прогресс, 1986–1987. — Т. I–IV.
- Федака* — Федака П. Особливості форм сільських поселень Закарпаття (XIX–XX ст.) / П. Федака // Народна творчість та етнографія. — 1991. — № 6. — С. 3–11.
- Шило* — Шило Г. Наддністрянський регіональний словник / Г. Шило. — Львів; Нью-Йорк, 2008. — 288 с.
- ЭССЯ* — Этимологический словарь славянских языков: Праслов. лекс. фонд / Под ред. О.Н. Трубачева. — М., 1981. — Вып. VIII.
- Br.* — Brückner A. Słownik etymologiczny języka polskiego / A. Brückner. — Warszawa, 1970. — 806 s.

СПИСОК НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ У МЕРЕЖІ КАРТ

1. Загорб, Великоберезн. р-н
2. Волосянка, Великоберезн. р-н
3. Забрідь, Великоберезн. р-н
4. Черноглова, Великоберезн. р-н
5. Люта, Великоберезн. р-н
6. Розтока, Воловецький р-н
7. Мирча, Великоберезн. р-н
8. Новоселиця, Перечинський р-н
9. Кам'яниця, Ужгородський р-н
10. Тур'ї Ремети, Перечинський р-н
11. Лумшори, Перечинський р-н
12. Тур'я Поляна, Перечинський р-н
13. Тур'я Пасіка, Перечинський р-н
14. Родникова Гута, Свалявський р-н
15. Нижні Ворота, Воловецький р-н
16. Підполоззя, Воловецький р-н
17. Скотарське, Воловецький р-н
18. Оноківці, Ужгородський р-н
19. Великі Лази, Ужгородський р-н
20. Руські Комарівці, Ужгород. р-н
21. Середне, Ужгородський р-н
22. Верхня Визниця, Мукачів. р-н
23. Павлово, Свалявський р-н
24. Голубине, Свалявський р-н
25. Сусково, Свалявський р-н
26. Ганьковиця, Свалявський р-н
27. Дусино, Свалявський р-н
28. Пилипець, Міжгірський р-н
29. Келечин, Міжгірський р-н
30. Лозянський, Міжгірський р-н
31. Майдан, Міжгірський р-н
32. Синевирська Поляна, Міжгір. р-н
33. Ракошино, Мукачівський р-н
34. Великі Лучки, Мукачівський р-н
35. Лавки, Мукачівський р-н
36. Барбово, Мукачівський р-н
37. Лецовиця, Мукачівський р-н
38. Гандеровиця, Мукачівський р-н
39. Осій, Іршавський р-н
40. Керецьки, Свалявський р-н
41. Довге, Іршавський р-н
42. Приборжавське, Іршавський р-н
43. Синевир, Міжгірський р-н
44. Нижній Бистрий, Хустський р-н
45. Колочава, Міжгірський р-н
46. Руська Мокра, Тячівський р-н
47. Нижні Ремети, Берегівський р-н
48. Квасово, Берегівський р-н
49. Верхні Ремети, Берегівський р-н
50. Заріччя, Іршавський р-н
51. Онок, Виноградівський р-н
52. Велика Копаня, Виноградів. р-н
53. Великий Раковець, Іршав. р-н
54. Іза, Хустський р-н
55. Нанково, Хустський р-н
56. Драгово, Хустський р-н
57. Золотарьово, Хустський р-н
58. Широкий Луг, Тячівський р-н
59. Дубове, Тячівський р-н
60. Чорна Тиса, Рахівський р-н
61. Кваси, Рахівський р-н
62. Лазещина, Рахівський р-н
63. Підвиноградів, Виноградів. р-н
64. Затисівка, Виноградівський р-н
65. Королево, Виноградівський р-н
66. Сокирниця, Хустський р-н
67. Новобарово, Тячівський р-н
68. Буштино, Тячівський р-н
69. Яблунівка, Хустський р-н
70. Вільхівці, Тячівський р-н
71. Грушово, Тячівський р-н
72. Кобилецька Поляна, Рахів. р-н
73. Косівська Поляна, Рахівський р-н
74. Білин, Рахівський р-н
75. Луги, Рахівський р-н
76. Богдан, Рахівський р-н
77. Великий Бичків, Рахівський р-н
78. Росішка, Рахівський р-н
79. Костилівка, Рахівський р-н
80. Ділове, Рахівський р-н

Dmytro Toder

Lexis related with housing and its adjacent territory in Transcarpathian Ukrainian subdialects

Summary. The article considers the lexis related with housing and its adjacent territories collected in Transcarpathian Ukrainian subdialects. The dialectal material analyzed in linguogeographical, lexical-semantic and etymological aspects.

Key words: dialect names, housing, building lexis, Transcarpathian Ukrainian subdialect.

